

dr Rafał Cieślak

Radca prawny, wspólnik
zarządzający w Kancelarii
Doradztwa Gospodarczego
Cieślak&Kordasiewicz¹

3.2. Partnerstwo publiczno-prywatne w sektorze efektywności energetycznej

Europejska polityka energetyczna

Zagadnienie efektywności energetycznej leży u podstaw europejskiej polityki energetycznej i jest jednym z głównych obszarów, na których opiera się przyjęta przez Radę Europejską w czerwcu 2010 r. strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej pn. „Europa 2020”. Głównym celem tej strategii jest ograniczenie przez państwa członkowskie zużycia energii pierwotnej do 2020 r. o 20% w stosunku do zużycia w roku 2010. Biorąc pod uwagę, iż budynki wchłaniają około 40% finalnej energii, znaczne oszczędności w tym zakresie może przynieść inwestowanie w działania na rzecz efektywności energetycznej właśnie w obiektach kubaturowych. Ponadto, jak podkreśla Komisja Europejska, powszechniejsze zastosowanie efektywnych energetycznie urządzeń i technologii, w połączeniu z korzystaniem z energii odnawialnej, stanowi efektywny kosztowo sposób wzmocnienia bezpieczeństwa dostaw energii. Mimo znaczącego postępu w redukcji zużycia energii, ostatnie badania Komisji Europejskiej wskazują, że bez podjęcia dodatkowych działań UE będzie w stanie osiągnąć swój cel jedynie w połowie. Jako jeden ze sposobów mających na celu zwiększenie efektywności w tym obszarze, Komisja wskazuje partnerstwo publiczno-prywatne.

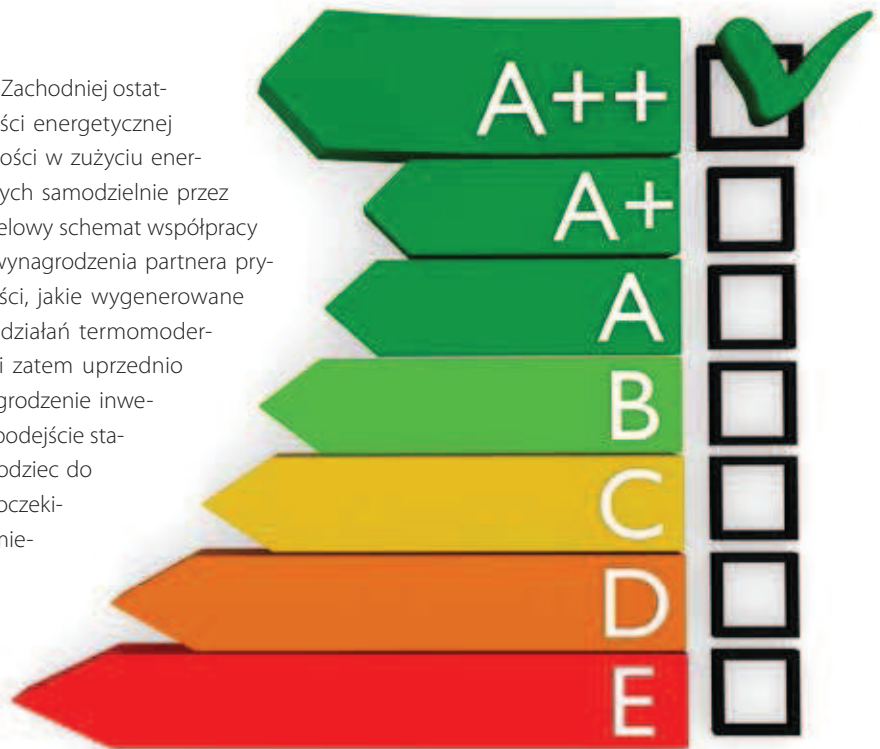
¹ Kancelaria Doradztwa Gospodarczego Cieślak & Kordasiewicz jest pierwszą firmą doradczą w Polsce, która zrealizowała kompleksowe usługi doradcze skutkujące podpisaniem umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym. Doradzała także przy pierwszym realizowanym projekcie ppp na Mazowszu. Kontakt: r.cieslak@kdg.waw.pl

Zalety zastosowania ppp w sektorze efektywności energetycznej

Jak pokazują doświadczenia krajów Europy Zachodniej ostatnich 30 lat, projekty z zakresu efektywności energetycznej gwarantują uzyskanie wyższych oszczędności w zużyciu energii niż w przypadku inwestycji realizowanych samodzielnie przez sektor publiczny. Wynika to z faktu, iż modelowy schemat współpracy w ramach ppp zakłada, że istotna część wynagrodzenia partnera prywatnego pochodzić będzie z oszczędności, jakie wygenerowane zostaną wskutek podjętych przez niego działań termomodernizacyjnych. Podmiot publiczny nie musi zatem uprzednio zabezpieczać kwot potrzebnych na wynagrodzenie inwestora w pełnej wysokości. To innowacyjne podejście stanowi dla sektora publicznego kluczowy bodziec do wdrażania tego typu projektów, bowiem oczekiwany rezultat (oszczędność energii) jest mierzony jako osiągnięte zmniejszenie zużycia energii, a wysokość wynagrodzenia partnera prywatnego jest z nim ściśle skorelowana. Mechanizm ten przypomina znaną formułę ESCO², jednakże w ramach ppp to partner prywatny odpowiada za kompleksowe prze-

prowadzenie inwestycji, przejmując również obowiązki utrzymania obiektów w zakresie wykonanych prac termomodernizacyjnych, a także zarządzania energią w obiektach. Oprócz korzystnego dla strony publicznej modelu finansowania inwestycji w tym obszarze, przeprowadzenie termomodernizacji obiektów w formule ppp pozwoli podmiotom publicznym na osiągnięcie licznych korzyści, tj:

1. osiągnięcie efektu energetycznego polegającego na obniżeniu zużycia energii elektrycznej i ciepłej, czego rezultatem ma być obniżenie kosztów zużycia energii w budynkach,
2. uzyskanie oszczędności w przyszłych wydatkach ponoszonych na utrzymanie obiektów,
3. zmniejszenie emisji szkodliwych substancji i pyłów do otoczenia poprzez obniżenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery,
4. podniesienie standardu użytkowania budynków,
5. poprawę estetyki obiektów oraz ich otoczenia.

Wdrożenie i realizacja projektu ppp w sektorze efektywności energetycznej

Przygotowanie projektu

Nie ulega wątpliwości, że właściwe przygotowanie postępowania na wybór partnera prywatnego ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia całego procesu tworzenia ppp, gdyż na tym etapie powstaje struktura przyszłego

² [przyp.red.] ESCO – z ang. Energy Saving Company lub czasem Energy Service Company oznacza (w obu przypadkach) firmę oferującą usługi w zakresie finansowania działań zmniejszających zużycie energii. Sformułowanie „formuła ESCO” charakteryzuje sposób przeprowadzenia inwestycji. Idea działania firm typu ESCO łączy w sobie pomoc techniczną z równoczesnym zapewnieniem środków finansowych w wysokości umożliwiającej przeprowadzenie prac poprawiających efektywność wykorzystania energii. Przy czym prace prowadzi podmiot niezależny od użytkowników. Spłata zobowiązań wobec firmy typu ESCO pochodzi z przychodów wygenerowanych za sprawą redukcji kosztów zakupu energii będącej efektem inwestycji modernizacyjnej. Firmy typu ESCO realizują kompleksowe usługi w zakresie gospodarowania energią w oparciu o kontrakty wykonawcze i udzielają gwarancji uzyskania oszczędności. Dla osiągnięcia celów modernizacji niezbędne jest wykonanie audytu energetycznego (analizy techniczno-ekonomicznej przedsięwzięcia) i wykazanie efektów ekonomicznych i ekologicznych. Firma ESCO przystąpi do realizacji prac termomodernizacyjnych tylko wtedy, gdy będzie miała zagwarantowany zadawający ją zwrot środków zaangażowanych w realizację całego projektu.

III. Ppp w praktyce

partnerstwa, którą obie strony kontraktu będą związane przez okres kilkunastu lat. Skuteczne wdrożenie i realizacja projektów termomodernizacyjnych w ramach ppp, z punktu widzenia możliwości osiągnięcia zakładanego poziomu efektywności energetycznej, w pierwszej kolejności wymaga od podmiotu publicznego przeprowadzenia dokładnej inwentaryzacji infrastruktury objętej zakresem przedsięwzięcia. Kluczowym elementem w tego typu projektach jest bowiem określenie metodologii pomiaru i obliczenia oszczędności energii w początkowej fazie procesu oraz ustalenie ostatecznego zakresu prac modernizacyjnych niezbędnych do uzyskania oczekiwanego efektu energetycznego. Sporządzenie szczegółowej charakterystyki obiektów, niezależnie od przeprowadzonej inwentaryzacji przez partnera prywatnego, pozwoli już w początkowej fazie przedsięwzięcia wskazać, jakie prace należy wykonać w celu zmniejszenia zużycia energii w obiektach, a które z nich będą miały jedynie charakter dodatkowy (często jedynie estetyczny), wpływający na wzrost kosztów inwestycji, a tym samym – wynagrodzenia partnera prywatnego. Należy bowiem pamiętać, iż o powodzeniu projektów ppp w obszarze efektywności energetycznej decyduje możliwość ich „samofinansowania”, czyli uzyskania oszczędności na takim poziomie, który umożliwi w całości lub w zasadniczej części sfinansowanie wynagrodzenia partnera prywatnego, bez konieczności angażowania dodatkowych środków budżetowych.

Niezależnie od powyższego, jak każde postępowanie w przedmiocie wyboru partnera prywatnego, również realizacja projektów w sektorze efektywności energetycznej powinna zostać poprzedzona stosownym procesem analitycznym, który pozwoli na zidentyfikowanie potrzeb podmiotu publicznego oraz głównych ryzyk związanych z realizacją przedsięwzięcia w formule ppp. Należą do nich wstępne analizy, opinie i koncepcje prawno-finansowe.

Model realizacji projektu

Partnerstwo publiczno-prywatne stanowi szczególną formę współpracy podmiotów publicznych z partnerami prywatnymi, którą cechuje możliwość realizacji przedsięwzięć bez konieczności ponoszenia znacznych kosztów inwestycji oraz poprawa jakości świadczonych usług połączona z zyskiem partnera prywatnego. Ppp zakłada długofalowy charakter współpracy pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym przy wykonywaniu zadań, które tradycyjnie realizowane są przez podmiot publiczny. Specyfika projektów z zakresu efektywności energetycznej wskazuje na możliwość ich realizacji w formule partnerstwa publiczno-prywatnego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. nr 19, poz. 100 z późn. zm.).

Decydującym czynnikiem jest w tym przypadku przedmiot projektu. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej nie jest rodzajem przedsięwzięcia, które da inwestorowi możliwość eksploatacji przedmiotu ppp i pobierania korzyści z przedsięwzięcia. Zasadniczo jedynym źródłem wynagrodzenia partnera prywatnego może być w tym przypadku suma pieniężna przekazywana inwestorowi przez podmiot publiczny. Wskazane powyżej sumy pieniężne pochodzą będą z oszczędności, jakie wygenerowane zostaną przez rozwiązania techniczne i technologiczne zastosowane przez partnera prywatnego. Sytuacja taka korzystna jest dla obu stron umowy. Partner prywatny zyska bowiem więcej, jeśli zastosuje rozwiązania nowocześniejsze i efektywniejsze, a podmiot publiczny również obniży swoje koszty energii, które ponosić będzie po upływie okresu obowiązywania umowy ppp.

Jednocześnie współpraca w ramach umowy ppp uwzględniać powinna mechanizmy dodatkowo motywujące partnera prywatnego do osiągnięcia zagwarantowanego poziomu oszczędności. Przykładowo mogą być to odpowiedniej wysokości kary umowne połączone z obowiązkiem spłaty tej części oszczędności, która nie została osiągnięta. Innymi słowy, strona prywatna powinna zagwarantować podmiotowi publicznemu uzyskanie oszczędności na określonym poziomie.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym, podmiot publiczny zobowiązany jest do współdziałania z partnerem prywatnym, którego przejawem powinno być przede wszystkim wniesienie wkładu własnego. Najczęściej w tego typu przedsięwzięciach wkład ten stanowić będzie dokumentacja projektowa dla całości lub części przedmiotu przedsięwzięcia oraz komplet audytów energetycznych, na podstawie których miałyby być przeprowadzone prace termomodernizacyjne. Wtedy gdy podmiot publiczny nie dysponuje taką dokumentacją, wówczas wkład własny może przybrać formę pieniężną. W przeciwnym wypadku planowana współpraca nie spełniałaby definicji partnerstwa publiczno-prywatnego. Możliwe jest zatem, aby w ramach wkładu własnego podmiot publiczny sfinansował część nakładów inwestycyjnych partnera prywatnego na etapie budowy lub wniósł do przedsięwzięcia środki pieniężne pozyskane z zewnętrznego dofinansowania (np. środków z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska).

Realizacja przedsięwzięcia w formule ppp zakłada przede wszystkim kompleksowość działań partnera prywatnego, nakładając na niego obowiązek utrzymania lub zarządzania składnikiem majątkowym, który jest wykorzystywany do realizacji przedsięwzięcia ppp lub jest z nim związany. Utrzymanie składnika majątkowego oznacza ponoszenie kosztów bieżącej eksploatacji, w tym kosztów napraw składnika majątkowego. Będzie to dotyczyć także ponoszenia różnego rodzaju kosztów cywilno-prawnych oraz publiczno-prawnych. W przypadku przedsięwzięć z zakresu termomodernizacji, partner prywatny przez okres obowiązywania umowy odpowiedzialny będzie za konserwację, wymianę elementów instalacji, zachowanie sprawności urządzeń zmierzające do osiągnięcia konkretnych, określonych umową ppp oszczędności. Z kolei obowiązki z zakresu zarządzania dotyczyć będą w szczególności źródeł energii i ciepła i będą obejmować czynności związane z optymalizacją gospodarki energetycznej w poszczególnych obiektach użyteczności publicznej.

Okres umowy zawartej z partnerem prywatnym związany będzie ściśle z czasem niezbędnym dla finansowego zwrotu z inwestycji. Zależać będzie zatem od wartości przedmiotu przedsięwzięcia (rozumianego jako koszt robót i utrzymania obiektów we wskazanym zakresie przez okres obowiązywania umowy) oraz osiągniętych oszczędności. Zasadniczo umowy ppp w zawierane są w takich przypadkach na okres od 10 do 15 lat.

Wybór partnera prywatnego

Podstawą wyboru trybu wyłonienia partnera prywatnego jest art. 4 ust. 2 ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym. Do wyboru partnera prywatnego z pewnością nie znajdują w tym przypadku zastosowania przepisy ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi ani innego rodzaju procedury.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że w przypadku projektów termomodernizacyjnych partner prywatny powinien zostać wyłoniony w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2004r., Nr 19, poz. 177, z późn.zm.). Całość wynagrodzenia partnera prywatnego pochodzić będzie bowiem ze środków podmiotu publicznego. Z kolei rekomendowanym trybem postępowania będzie dialog konkurencyjny właściwy dla przedsięwzięć, których ze względu na szczególnie złożony charakter nie można opisać zgodnie z przepisami Prawa zamówień publicznych lub obiektywnie określić uwarunkowań prawnych bądź finansowych ich realizacji.

Najważniejszą fazą tej dwuetapowej procedury jest etap dialogu (negocjacji) z potencjalnymi partnerami prywatnymi, w ramach którego powinno nastąpić ostateczne ukształtowanie zakresu technicznego i funkcjonalnego przedmiotu przedsięwzięcia, jak również ustalenie docelowych uwarunkowań prawnych i finansowych jego realizacji. Na tym etapie inwestorzy, po przeprowadzeniu na własny koszt i ryzyko badań i pomiarów obiektów objętych przedsięwzięciem, powinni przedstawić zakres prac niezbędnych do osiągnięcia określonego poziomu efektywności energetycznej, a także metodologię uzyskania oszczędności. Podkreślić w tym miejscu należy, że sposób obliczenia oszczędności powinien być jednym z najistotniejszych elementów dialogu z potencjalnymi partnerami prywatnymi. Mając bowiem na uwadze, iż poziom oszczędności jest czynnikiem

Wkład własny w ESCO

Zamówienie publiczne to podstawa

III. Ppp w praktyce

wpływającym na poziom wynagrodzenia partnera prywatnego, w rezultacie podmiot publiczny powinien premiować rozwiązania tych inwestorów, które przewidywać będą efektywniejszą koncepcję termomodernizacji, skutkującą większymi gwarantowanymi oszczędnościami.

Ostatecznie największą korzyścią dla podmiotu publicznego, wynikającą z dialogu konkurencyjnego, jest możliwość pozyskania od inwestorów specjalistycznej wiedzy w zakresie efektywnego zarządzania energią i ustalenie ostatecznego modelu współpracy na etapie eksploatacyjnym przedsięwzięcia.

Zakres termomodernizacji

Zakres przedsięwzięcia i prac do przeprowadzenia, do których będzie zobowiązany partner prywatny, zależy przede wszystkim od celu, jaki zamierza osiągnąć podmiot publiczny w wyniku realizacji inwestycji w ramach ppp, tj. czy celem tym ma być głównie uzyskanie oszczędności w zużyciu energii w budynkach, czy też przeprowadzenie gruntownej modernizacji obiektu łącznie z wymianą lub modernizacją elementów infrastruktury, niewpływającej na poziom uzyskanych oszczędności.

Zakres rzeczowy

Zakres rzeczowy typowej inwestycji w tym obszarze obejmuje co najmniej:

1. w zakresie termomodernizacji: ocieplenie ścian i stropodachów, wykonanie nowych obróbek blacharskich, wymianę rynien i rur spustowych, wykonanie nowej instalacji odgromowej, remont pokrycia dachowego, wymianę zewnętrznej stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację węzła ciepła (jego automatyki i sterowania), przebudowę lub regulację instalacji CO,
2. w zakresie modernizacji oświetlenia: poprawę oświetlenia poprzez wymianę opraw i źródeł światła,
3. wdrożenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką energetyczną i mediami.

Polskie doświadczenia

Partnerstwo publiczno-prywatne w zakresie działań termomodernizacyjnych również w Polsce cieszy się rosnącą popularnością. Pomimo faktu, że liczba umów ppp w tym obszarze jest wciąż niewielka, duża liczba jednostek samorządu terytorialnego przygotowuje podobne projekty do realizacji. Głównym powodem popularności ppp w sferze termomodernizacji budynków jest wspomniany sposób finansowania tych przedsięwzięć. Istotną część wynagrodzenia partnera prywatnego pochodzi bowiem z oszczędności, jakie wygenerowane zostaną wskutek podjętych przez niego działań termomodernizacyjnych.

Dodatковым czynnikiem wspierającym rozwój ppp w zakresie termomodernizacji jest możliwość pozyskania przez sektor publiczny bezzwrotnego dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach tzw. Systemu Zielonych Inwestycji (z ang. GIS – Green Investment Scheme).

Gmina Karczew

Ciekawym przykładem łączenia ppp z tego typu środkami jest projekt termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej w Gminie Karczew. Przedmiot ww. przedsięwzięcia zakładał wykonanie prac termomodernizacyjnych budynków oświatowych i ośrodka zdrowia położonych na terenie gminy oraz przeprowadzenie działań modernizacyjnych mających na celu zmniejszenie kosztów zużycia energii cieplnej i elektrycznej. W trwającym blisko rok postępowaniu odbyły się cztery tury negocjacji, w których udział wzięły dwa zainteresowane podmioty.

W toku dialogu partnerzy prywatni przeprowadzili badania oraz pomiary, w rezultacie których podmiot publiczny był w stanie przygotować program funkcjonalno-użytkowy i specyfikację istotnych warunków zamówienia (SIWZ) w sposób optymalny spełniające jego potrzeby. Również na tym etapie zostały wypracowane kluczowe postanowienia umowy ppp dotyczące w szczególności zakresu obowiązków partnera prywatnego na etapie eksploatacji oraz montażu finansowego inwestycji.

Okres dialogu trwał 6 miesięcy i zakończył się przygotowaniem SIWZ zawierającej, w szczególności metodologię obliczania gwarantowanych oszczędności oraz obiektywne kryteria oceny ofert, którymi były:

- cena (rozumiana jako ryczałtowe wynagrodzenie wykonawcy),
- koncepcja termomodernizacji uwzględniająca najbardziej efektywne rozwiązania techniczno-technologiczne,

- podział zadań i ryzyk związanych z przedsięwzięciem oraz
- terminy i wysokości płatności podmiotu publicznego.

Ostatecznie w postępowaniu wpłynęła tylko jedna oferta, która w oparciu o powyższe kryteria została oceniona przez zamawiającego pozytywnie, co ostatecznie otworzyło drogę do finalizacji blisko rocznej procedury wyboru partnera prywatnego. Do podpisania umowy z partnerem prywatnym – firmą Siemens Sp. z o.o. doszło dnia 2 stycznia 2013 r.

Partner prywatny, w ramach umowy z gminą, zobowiązał się do wykonania i sfinansowania termomodernizacji oraz świadczenia usług zarządzania energią ciepłą oraz udzielenia pełnej gwarancji osiągnięcia efektu energetycznego, będącego wynikiem zrealizowanej inwestycji. Za realizację przedmiotu kontraktu ustalono wynagrodzenie ryczałtowe brutto w wysokości przekraczającej 10 mln zł. Co istotne, wysokość tego wynagrodzenia uzależniona będzie w głównej mierze od uzyskania gwarantowanego poziomu oszczędności. W wypadku nieosiągnięcia gwarantowanych oszczędności w wysokości 56% dla zużycia energii ciepłej i 21% dla oszczędności wynikającej ze zmniejszenia zainstalowanej mocy oświetlenia, partner prywatny zobowiązany będzie do zapłaty różnicy wynikającej z gwarantowanych oszczędności pomniejszonej o oszczędności faktycznie uzyskane. Umowa ta będzie obowiązywała do 31 grudnia 2027 roku. Rozwiązania wypracowane we wspomnianym przedsięwzięciu potraktować można jako działania wzorcowe, które mogą zostać zaadaptowane w podobnych projektach (oczywiście z odpowiednimi zmianami podyktowanymi specyfiką danej inwestycji). Obszerna informacja o projekcie dostępna jest na stronie internetowej www.ppp.gov.pl.

Modernizacja infrastruktury oświetleniowej w ppp

W związku z niekwestionowaną potrzebą poprawy efektywności energetycznej w gminach, oprócz przedsięwzięć termomodernizacyjnych, również w formule ppp samorządy upatrują rozwiązania umożliwiającego przeprowadzenie modernizacji oświetlenia przy jednoczesnym sfinansowaniu inwestycji ze środków uzyskanych w ramach poczynionych w tym obszarze oszczędności. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż modernizacja oświetlenia wpływa na poprawę jakości oświetlenia ulic oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszego, a tym samym na wizerunek gminy, przyczyniając się jednocześnie do wzrostu poczucia bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców i użytkowników dróg. W porównaniu do tradycyjnych opraw świetlnych, nowoczesne oprawy typu led powodują zmniejszenie zużycia energii elektrycznej nawet do 50%, co w rezultacie prowadzi do zmniejszenia kosztów eksploatacyjnych i opłat energetycznych. Dzięki takiej modernizacji gminy zyskują możliwość bieżącej kontroli poszczególnych punktów oświetleniowych oraz wprowadzenia internetowego systemu monitoringu oświetlenia w całej gminie.

III. Ppp w praktyce

Co do zasady modernizacja infrastruktury oświetleniowej, może zostać przeprowadzona w kilku wariantach realizacyjnych. Gminy w ramach takiej inwestycji mogą zdecydować się jedynie na wymianę istniejących opraw oświetleniowych oświetlenia zewnętrznego w relacji „jeden do jednego” lub wymianę (bądź postawienie nowych) konstrukcji wsporczych wraz z wysięgnikami i oprawami oświetlenia zewnętrznego. Gminy mogą zdecydować się także na przeprowadzenie kompleksowej modernizacji wszystkich elementów infrastruktury oświetleniowej obejmującej: wymianę kabli, przewodów energetycznych, konstrukcji wsporczych wraz z wysięgnikami i oprawami oświetlenia zewnętrznego. Nie ulega wątpliwości, iż w rezultacie przeprowadzonej pełnej modernizacji, gmina będzie dysponować nowoczesną infrastrukturą oświetlenia zewnętrznego, spełniającą wszelkie normy i standardy określone przepisami prawa (zgodne z Polską Normą Oświetleniową). Jej realizacja wymaga jednak większego zaangażowania organizacyjnego i finansowego związanego z koniecznością przeprowadzenia pełnej inwentaryzacji majątku. Obecnie kilka gmin przygotowuje się do przeprowadzenia modernizacji własnej infrastruktury oświetleniowej z udziałem środków pozyskanych w ramach programu „System zielonych inwestycji (GIS –Green Investment Scheme), SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne (pożyczki lub dotacje), które, podobnie jak w przypadku projektów termomodernizacyjnych, mogą stanowić wkład własny podmiotów publicznych do planowanych przedsięwzięć ppp w tym zakresie.

Podsumowanie

Podsumowując, należy wskazać, że projekty ppp mogą odgrywać kluczową rolę w rozwoju efektywności energetycznej przez przyspieszenie tempa realizacji takich inwestycji i mobilizację finansów sektora prywatnego. Oprócz inwestycji wspomnianych projektów w Karczewie i Radzionkowie, obecnie trwają procedury wyboru partnera prywatnego do przeprowadzenia termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej m.in. w Bytomiu, gdzie inwestycja ma objąć aż 17 budynków oraz w podwarszawskiej gminie Dębe Wielkie. Do podobnych przedsięwzięć przygotowują się również Wrocław, Warszawa i Płock oraz wiele mniejszych gmin. Oznacza to, że samorządowcy dostrzegli wymierne korzyści z zastosowania formuły ppp do modernizacji energetycznej obiektów publicznych, a na rynku są partnerzy prywatni dysponujący wiedzą technologiczną i kapitałem umożliwiającym zaangażowanie się w ppp.

